

Mikko Elo /sd ym.: Lakialoite laiksi työttömyysturvalain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

Pitkään jatkunut suurtyöttömyys on muuttanut perusteellisesti työmarkkinoiden toimintaa ja työttömien asemaa työmarkkinoilla. Vuotta 1995 koskevien tilastotietojen mukaan keskimääräinen työttömyysjakso kesti useita kuukausia. Pitkäaikaistyöttömien (eli yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleiden) osuus työvoimasta ei ole pitkään aikaan laskenut alle viiden prosentin. Vuonna 1995 pitkäaikaistyöttömyys vaihteli 137 000:n ja 144 000:n välillä. Kuluvan vuoden alussa yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä oli ollut 140 853 henkilöä. Sen jälkeen pitkäaikaistyöttömyys on laskenut melko tasaisesti, mutta vielä syyskuussa yli vuoden työttömänä oli ollut 131 271 henkilöä.

Työmarkkinoiden uudessa tilanteessa on aihetta tarkastella pitkäaikaistyöttömien osalta uudestaan myös työttömyysturvalakiin sisällytettyjä työttömyyspäivärahan saamisen yleisiä edellytyksiä. Lain toisen luvun 5 §:ssä luetellaan tilanteita, jolloin työtön ei ole oikeutettu työttömyyspäivärahaan. Lainkohdan 1 momentin 3 kohdassa erääksi tällaiseksi perusteeksi mainitaan se, ettei työtön ole työmarkkinoiden käytettävissä. Saman lain 2 momentissa luetellaan 3

kohdan tarkoittamat tilanteet. Pitkäaikaistyöttömien osalta on erityisesti ulkomaanmatkan sisällyttämistä tähän luetteloon pidettävä kohtuuttomana. Se on omiaan estämään pitkäaikaistyöttömiltä kohtuulliset mahdollisuudet virkistytymiseen jopa vuosia kestävästä työttömyyden aikana. Kiellon työvoimapolitiittiset ja sosiaalisten tulonsiirtojen saannin valvontaan liittyvät perustelut ovat varsin hatarat: käytännössä harva työnantaja edellyttää työttömän ottavan vastaan työtä välittömästi työtarjouksen jälkeen. Nykyisessä muodossa säännös on omiaan tarpeettomasti rajoittamaan työttömän ihmisoikeuksia.

Työttömyysturvalain 5 §:n 2 momenttia tulisi muuttaa siten, että se mahdollistaisi pitkäaikaistyöttömille lyhyet, henkisellet vireydelle, mielen-tervyydelle ja virkistytymiselle välttämättömät matkat ulkomaille. Lain tarkoittamana lyhyenä ulkomaanmatkana olisi pidettävä noin viikon mittaista lomamatkaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

työttömyysturvalain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/1984) 5 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 12 päivänä heinäkuuta 1993 annetussa laissa (665/1993), seuraavasti:

5 §

Henkilö ei ole 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla työmarkkinoiden käytettävissä, jos hän itse asettaa sellaisia rajoituksia, jotka estävät tarjotun työn vastaanottamisen työmarkkinoilla yleisesti sovellettavin ehdoin tai

tarjottuun hänelle soveltuvaan koulutukseen osallistumisen. Henkilölle on varattava kohtuullinen aika lastenhoidon, kulkemisen ja muiden vastaavien mahdollisten esteiden poistamiseen. Henkilö ei ole työmarkkinoiden käytettävissä sellaisena aikana, jona hän on ulkomaanmatkan, kertausharjoitusten, asevelvollisuuden, vapaus-

rangaistuksen taikka sairaalassa tapahtuvan hoidon tai muun tähän verrattavissa olevan laitoshoidon johdosta estynyt ottamasta vastaan työtä tai osallistumasta koulutukseen, vaikka hänelle ei ole tehty yksilöityä työhönosoitusta tai vaikka häntä ei ole osoitettu koulutukseen. Mikäli henkilö on ollut työttömänä yhtäjaksoisesti yli 12

kuukauden ajan, on hänen katsottava olevan työmarkkinoiden käytettävissä myös lyhytkestoisen ulkomaanmatkan aikana.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 1996

Mikko Elo /sd
Tapio Karjalainen /sd

Sinikka Hurskainen /sd
Pentti Tiusanen /vas